

CREAȚIA ARTISTICĂ ORALĂ ÎN VIAȚA FAMILIEI DICESCU

DOI: 10.5281/zenodo.2908180
CZU: 78.071(478)(092)

Doctor habilitat în studiul artelor **Victor GHILAȘ**
Institutul Patrimoniului Cultural

ORAL ARTISTIC CREATION IN THE LIFE OF DICESCU FAMILY

Summary. The approach undertaken in this study attempts to highlight an aspect of the Bessarabian artistic life in the first half of the XX century, seen in particular through the Dicescu family members' affiliation to the oral national culture. The text is based on data, documentary sources, and the unprecedented iconographic substratum interpreted by the demonstration and commentary grid. In the meantime, the radiography of the main cultural, artistic, and scientific concerns of the descendants of Dicescu family is proposed, referring to the artistic and scientific study, valorization and promotion of folklore. The synthesis and the analyzes undertaken represent an invitation to reflection and debate on the different coordinates of the knowledge of the national artistic patrimony, cultivated and promoted by the Bessarabian family of nobles Dicescu.

Keywords: Dicescu, traditional culture, Bessarabia, folklore.

Rezumat. Demersul întreprins în studiul de față încearcă să scoată în evidență o filă a vieții artistice basarabene din prima jumătate a secolului al XX-lea, văzută, în particular, prin prisma filiației membrilor familiei Dicescu cu filonul culturii naționale orale. Textul se bazează pe date, surse documentare și substrat iconografic inedit, interpretat prin grila demonstrării și a comentariului. Pe parcurs, este propusă radiografia principalelor preocupări cultural-artistice și științifice ale descendenților neamului Dicescu, raportată la studierea, valorificarea și promovarea artistică și științifică a folclorului. Sinteza și analizele întreprinse reprezintă o invitație la reflecție și dezbateri pe diverse coordonate ale cunoașterii patrimoniului artistic național, cultivat și promovat de familia de nobili basarabeni Dicescu.

Cuvinte-cheie: Dicescu, cultură tradițională, Basarabia, folclor.

Interesul și pasiunea pentru cultura tradițională au avut un loc aparte în familia Dicescu, acestea fiind cultivate, prin grija părinților, încă din copilărie, iar apoi, grație mentorilor în jurul cărora s-au format și al căror model l-au urmat. Dicesții l-au cunoscut pe Gheorghe V. Madan, basarabean de origine, un bun cunoscător și împătimit culegător de folclor, absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București, care, prin contribuțiile sale în domeniul culturii naționale, și-a conturat o ținută științifică deferentă în mediul academic românesc.

În anul 1907, la Chișinău este fondat ziarul „Moldovanul”, paginile căruia promovează cultura națională – tradiții și datini neaoșe, inclusiv „texte din creația poetică populară culese de Gh. Madan, între care cântece lirice, recruțești, de înstrăinare, pribegie, familiale, erotice, balade istorice, de dor, doine, bocete, romanțe ș.a., colectate în Basarabia și Bucovina” [1, p. 77]. Prin contribuția și sub îndrumarea acestui intelectual cu viziuni proromânești, între anii 1908–1912, la Chișinău este înființată prima trupă de teatru românesc din Basarabia, în componența căreia activează surorile Dicescu – Iulia (căsătorită Siminel), Anastasia (necăsătorită) și Natalia (căsătorită Manuilă) (foto 1, 2). Repertoriul formației era constituit, în cea mai mare

parte, din farse, vodeviluri, comedii de moravuri, drame sociale, drame istorice etc. de Costache Negruzzi și Vasile Alecsandri: piesele în limba română *Cinel-cinel* (a fost jucată pentru prima oară în 1908 la Chișinău, mai apoi la Orhei), *Florin și Florica* (prima reprezentație pe scenă a avut loc în 1909) și vodevilul *Doi țărani și cinci cârlani* (prezentat în premieră în 1912) ș.a.

După cum relatează revista bucureșteană bisăptămânală „Neamul românesc” (fondată de Nicolae Iorga), la Chișinău a fost prezentat vodevilul *Cinel-cinel* de V. Alecsandri, organizat de Societatea de Binefacere «Beccaabeц» („Bessarabeț”), spectacol cu participarea lui D. (?) Madan în rolul lui Graur, a domnișoarei Sârbu în rolul Floricăi și a **A. Dicescu** (subl. n.), a lui I. T. Suruceanu, N. Semigradov, Savoischii, Popa, Razu, Popescu, Andronovici, Gumaloca ș.a. la care, alături de ofițeri și funcționari ruși, a asistat și guvernatorul Basarabiei (Alexei N. Haruzin – n. n.) [2, p. 508]. Cu referire la același subiect, ziarul „Înfrățirea” publică mai devreme un articol cu conținut similar, intitulat *Istoria teatrului românesc în Basarabia. Notă din conferința ținută cu ocazia deschiderii Teatrului Național la Chișinău* [3, p. 2]. Despre acest eveniment cultural avea să scrie și săptămânalul „Cuvânt moldovenesc”, specificând faptul că „după terminarea reprezentați-

Foto 1. Scenă din spectacolul teatrului de amatori, coordonat de Gheorghe V. Madan. Imprimare pe o carte poștală care a circulat în Imperiul Țarist începând cu anul 1912 (sau 1911). Protagoniste, de la stânga la dreapta: Natalia Dicescu, Lidia Hâncu, Anastasia Dicescu – elita feminină a aristocrației basarabene; personajele masculine: Iașinski (stânga) și Sârbu (dreapta). Sursa: Arhiva Nataliei Dicescu și a lui Constantin Manuilă (fiul Nataliei Dicescu).

ei, d. P. Dicescu, membru al Consiliului Imperial, un bătrân simpatic și blând, cu ochi vioi și o barbă lungă, și dna Maria Teodosiu (...) au deschis balul cu o horă românească, împreună cu domnișoarele și tinerii în costumuri naționale” [4].

Înclinația pentru artă, educația în familie, precum și experiența acumulată în componența acestei trupe le-a facilitat în viitor calea în lumea frumosului estetic, binecunoscut fiind faptul că, în afară de Anastasia, sora mai mare din familia Dicescu – Iulia –, studiază serios muzica timp de trei ani la Conservatorul din Leipzig, la specialitatea pian.

După Unirea Basarabiei cu România desfășoară o vastă activitate de culturalizare și educație civică a populației din stânga Prutului¹.

¹ Filantroapă activă, absolventă a Liceului de fete nr. 1 al Zemstvei guberniale din Basarabia, Iulia Siminel-Dicescu (1882–1944) a fost o promotoare activă a artei teatrale basarabene. După absolvirea liceului a studiat trei ani la Conservatorul din Leipzig, secția pian. În timpul Primului Război Mondial a activat timp de trei ani în calitate de soră de caritate, voluntară; în septembrie 1915, Iulia P. Dicescu a exercitat funcția de șefă a Comunității de Cruce Roșie a mănăstirii Hârbovăț. După Unirea din 1918 s-a dedicat manifestărilor culturale și religioase, în vederea culturalizării maselor și propăvăduirii unei morale sănătoase. A fost președintă a Societății Ortodoxe Române din Chișinău și județul Lăpușna. În anul 1926, în frunte cu reprezentantele familiei Dicescu, formează Consiliul Național al femeilor din Basarabia, care pleda pentru acordarea unor drepturi civile basarabencelor. Cf. Argint, Lucia. Absolventele Liceului nr. 1 de fete al Zemstvei din Basarabia în procesul de emancipare feminină (la cumpăna dintre secolul XIX și XX). În: PROMEMORIA. Revista Institutului de Istorie Socială. Vol. II, nr. 3. Chișinău, 2012, p. 48-49.

Pasiunea pentru creația muzicală orală a Iuliei și a Anastasiei Dicescu s-a manifestat în diferite forme și ipostaze, fiind păstrată pe parcursul întregii vieți. Preocupările pentru culegerea sistematică a folclorului se intensifică vizibil după anul 1918, necesitate conștientizată de cercetători încă în secolul precedent. Ambele, animate de activitatea lui Gh. Madan și urmând exemplul folcloristului, au mers pe calea profesorului, colecționând, interpretând, antologând și/sau publicând folclor basarabean. Destul de sugestiv și edificator ne putem convinge despre predilecția pentru creația muzicală colectivă, făcând cunoștință cu un fragment din memoriu din 1924, adresat lui Alexandru Lapedatu, Ministrul Cultelor și Artelor al României de atunci din Guvernul Ion. I. C. Brătianu (foto 3). Semnatarul – directorul de onoare al Conservatorului Român de Muzică și Artă Dramatică din Chișinău (din 1928 Conservatorul „Unirii”), Anastasia Dicescu, directorul în exercițiu, Alexandru Antonovschi și secretarul, Nicolae Gutsaghin – solicită suplimentarea subvențiilor pentru instituție, argumentând-o prin nevoia de a acoperi necesitățile de culegere a „cântecelor naționale populare”, precum și în scopul de „a răspândi muzica națională între populație”, specificând totodată că, pe moment, Conservatorul are acumulate „peste 40 bucăți până acuma necunoscute” [5] (am păstrat ortografia originală a textului).

În anul 1928, la inițiativa unor muzicieni români – D. G. Kiriac, T. Brediceanu, G. Breazul este fondată Arhiva fonogramică a Ministerului Cultelor și Artelor, în sarcina căreia intra organizarea culegerilor de folclor românesc pe întreg teritoriul țării și transcrierea pe note a materialului adunat. Pentru fiecare regiune a României au fost repartizați câte doi-patru culegători.

Foto 2. Actorii teatrului de amatori coordonat de Gheorghe V. Madan. Imprimare pe o carte poștală care a circulat în Imperiul Țarist începând cu anul 1912 (sau 1911). În centrul imaginii: președinta Societății „Cinel-Cinel”, Elena Cananovici (născută Suruceanu); rândul 1, de la stânga la dreapta: dl. Gafencu, Elena Sârbu, Anastasia Dicescu, dl. Sârbu, Gheorghe V. Madan; rândul 2, de la stânga la dreapta: Olga Sârbu, Lidia Hâncu, Iulia Dicescu; rândul 3, de la stânga la dreapta: Natalia Dicescu, dl Asnaș.

Sursa: Arhiva Nataliei Dicescu și a lui Constantin Manuilă (fiul Nataliei Dicescu).

În scopul achiziționării de culegeri de melodii populare a fost lansat și un apel către instituțiile de cultură, muzică (conservatoarele de stat, comunale și particulare), învățământ, teologice, mass-media pentru a contribui la realizarea programului așezământului nou creat. Primele rezultate ale acestor acțiuni au fost mai mult decât încurajatoare prin bogăție de manifestări ale folclorului, atestate pe teren, în special în Oltenia, Moldova, Basarabia și Dobrogea [6, p. 500]. În stânga Prutului au fost întreprinse cercetări și culegeri de folclor pentru Arhiva fonogramică în județele Cernăuți, Chișinău, Hotin, Ismail, Lăpușna, Orhei, Soroca și Storojineț, la care au participat G. Breazul, A. Dicescu, Gh. Madan, E. Riegler, A. Zirra. În registrul primei colecții de folclor basarabean adunat și stocat în Arhivă figurează G. Breazul cu 101 melodii, A. Dicescu cu 18 melodii și E. Riegler cu 150 de melodii (împreună cu piesele culese în Dobrogea). După cum relatează George Breazul, doar „într-un singur an de activitate (1928 – n.n.) au putut fi strânse 4 308 melodii, număr care a fost apoi sporit până la peste 7 000 melodii populare” [6, p. 494]. S-au implicat activ în activitatea de culegere a folclorului, „întreprinsă de Arhiva fonogramică următoarele persoane: Tiberiu Brediceanu, Sabin V. Drăgoi, G. Breazul, Em. Riegler, **Anastasia Dicescu** (subl. aut.) (foto 4), Alexandru Zirra, Gheorghe Fira, Aurelian Borșianu, Gheorghe Crețoiu, Traian Vulpescu, Mihail Vulpescu, Gavriil Galinescu, Maximilian Costin, Georgeta Bălănescu, Gheorghe Madan, Dumitru G. Popescu, Preot Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, P. Ștefănescu, Paul Jelescu, Nelu Ionescu, Clement Popescu, Al. Galotescu-Neicu” [6, p. 497-498].

Anastasia Dicescu nu doar a colectat folclorul, ci și l-a promova în activitatea ei de interpretă. Piese din repertoriul folcloric prelucrate, aranjate pentru voce și pian au fost interpretate de cântăreață în repetate rânduri pe scenă, în concerte și la alte manifestări culturale-artistice promovând valențele estetice ale melosului popular. În această ordine de idei, se cuvin remarcate numeroasele evoluții ale artistei: pe scena de concert a Casei Eparhiale din Chișinău pe 21 noiembrie 1913 cu piesa *Cine n-are dor*; în cadrul „Serații cântecului moldovenesc” organizate de Simion Murafa în fața ostașilor participanți la Primul Război Mondial din 12 martie 1917 cu un buchet de cântece românești; în sala Ateneului din București pe 5 decembrie 1919 cu un program de cântece românești prelucrate de T. Brediceanu; în Sala Tow. Hygienicznego din Varșovia – concertul din 2 decembrie 1923, în care au fost interpretate piesele *Puiul cucului*, *Doina* și *Vai, bădiță dragă* cu aranjament pianistic de T. Brediceanu. Același din urmă repertoriu a fost prezentat publicului spectator în sala Filarmonicii din Cernăuți pe 24 septembrie 1924 și multe altele.

Drumul deschis de colaborării Arhivei fonogramice în culegerea folclorului, a celui basarabean inclusiv, a stimulat acțiuni similare ale intelectualilor din stânga Prutului, precum și a cadrelor didactice de la conservatoarele din Chișinău.

O susținută activitate de valorificare și promovare a „folclorului local-național” desfășoară Anastasia Dicescu în cadrul Societății Muzicale Române din Basarabia, în sarcina căreia figura și cultivarea etosului muzicii etnice. În perioada interbelică, această

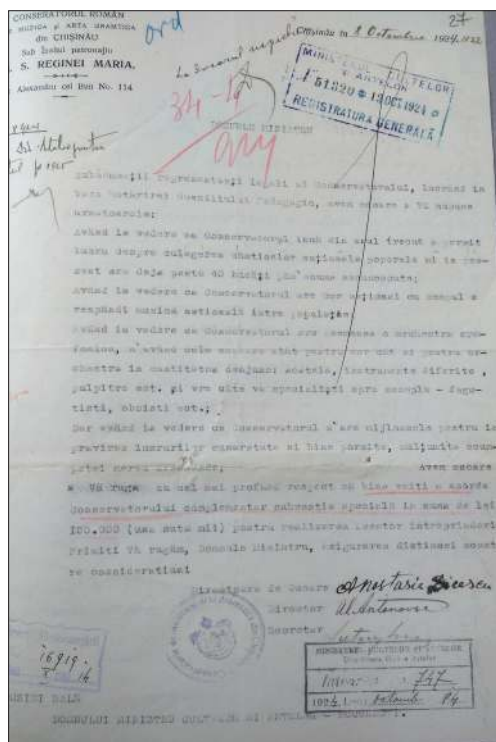

Foto 3. Textul scrisorii din 13 octombrie 1924 cu semnătura Anastasiei Dicescu et al., adresat Ministrului Cultelor și Artelor al României, prin care se solicită suplimentarea subvențiilor pentru Conservatorul Român de Muzică și Artă Dramatică din Chișinău în vederea acoperirii necesităților de culegere a „cântecelor naționale populare”.

prestigioasă instituție se bucura de o înaltă apreciere în mediul politic, cultural, artistic, academic, universitar și militar românesc. Cu prilejul unei conferințe organizate de Consiliul Național al Femeilor din Basarabia, a cărei președintă la acea vreme era Iulia Siminel-Dicescu, Anastasia Dicescu se adresează către Alexandrina Cantacuzino² cu o scrisoare (foto 5), solicitându-i acordul în vederea invitației la manifestarea amintită a unor personalități de marcă, precum N. Iorga, I. Buzdugan, O. Goga, G. Enescu, N. Ottescu,

² Alexandrina „Didina” Cantacuzino (născută Alexandrina Pallady, cunoscută și ca Alexandrina Grigore Cantacuzino; n. 1876 – d. 1944) – principesă și diplomată română, considerată un „model al femeii creștine”. A reprezentat România la Liga Națiunilor, fiind, totodată, una dintre liderele feministe din România în anii 1920 și 1930, conducătoare a Consiliului Național al Femeilor din România (CNFR) și a Asociației Femeilor din România (AFR), vicepreședintă a Consiliului Internațional al Femeilor (CIF). După crearea României Mari, a desfășurat activități cu caracter filantropic și misionar în cadrul Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Creștine din România (SONFR), unde a ținut prelegeri despre ethosul ortodox și naționalist. A susținut atragerea în societate a numeroși membri ai claselor de mijloc, pledând în favoarea noilor sosiți din Basarabia: Elena Alistar și Iulia Siminel-Dicescu.

T. Brediceanu, G. Breazul, C. Brăiloiu, S. Mehedinti, V. Rudeanu ș.a., „care, subliniază autoarea, ne-au susținut societatea noastră muzicală în (...) activitatea ei pe terenul național-cultural”. După cum rezultă din scrisoare, în urma apelului lansat de sora ei, Iulia Siminel, Anastasia Dicescu urma să participe împreună cu Dna Dobrovolscaia (A. Alhazova-Dobrovolscaia, pedagog, pianist și corepetitor la Conservatorul „Unirii” din Chișinău) „la Conferința Dniei Sale despre **Cântecele Moldovenești** (subl. n.) și prin ilustrații vocale și Muzicale să măresc interesul acestei frumoasei Conferinți” (am păstrat ortografia originală).

Drept o recunoaștere a activității Anastasiei Dicescu pe solul muzicii naționale poate fi considerată decizia Asociației Corale „Cântarea Moldovei” din Iași, exprimată în adresa din 20 aprilie 1936, de a propune artistei basarabene să accepte calitatea de Membru de Onoare al acestei societăți de creație (foto 6). Fondată pe 20 decembrie 1935, asociația urmărea „scopul de a cultiva și răspândi frumoasele izvoare sufletești ale neamului”, organizatorul și conducătorul ei în perioada anilor 1936–1937 fiind compozitorul, dirijorul, pedagogul și folcloristul basarabean Vasile Popovici.

În anul 1933, Iulia Siminel publică la Chișinău antologia *Cântecele moldovenești din Basarabia*, însoțită de un studiu muzicologic, pe care o dedică „scumpei memorii marilor patrioți moldoveni, iubitelui meu tată Pavel Dicescu și amicului lui, Gheorghe Gore” [7, p. 3] (foto 7).

În prefață, încurajând apariția lucrării, Nicolae Iorga menționează: „Doamna Iulia Siminel face un îndoit lucru folositor în aceste câteva pagini: aduce aminte de vechiul studiu al lui Gheorghe Gore și încearcă a face deosebiri în cântecul basarabean, care e ca al oricărui moldoveni. Bucățile din colecția Madan pe care

In cursul primului an de activitate s'au înregistrat și achiziționat melodii populare, după cum urmează:	
G. Breazul:	
Bucovina	158 melodii
Oltenia	190 ..
Muntenia	126 colinde
Din diferite părți (Varia)	53 melodii
Basarabia	101 ..
Mihail Vulpescu (Muntenia)	322 ..
Alexandru Zirra (Bucovina)	163 ..
Gh. Crețoiu (Oltenia)	111 ..
Gavril Galinescu (Moldova)	224 ..
Traian Vulpescu (Muntenia)	67 ..
Gh. Fira (Moldova)	91 ..
Emil Rieglar (Basarabia și Dobrogea)	150 ..
Anastasia Dicescu (Basarabia)	18 ..
Aurel Borșianu (Transilvania)	103 ..
Din colecția „Brediceanu”	500 ..
Total	2.377 ..

Foto 4. Fragment din lucrarea *Patrium Carmen* (1941) de G. Breazul, în care figurează numele Anastasiei Dicescu, culegătoare de folclor basarabean.

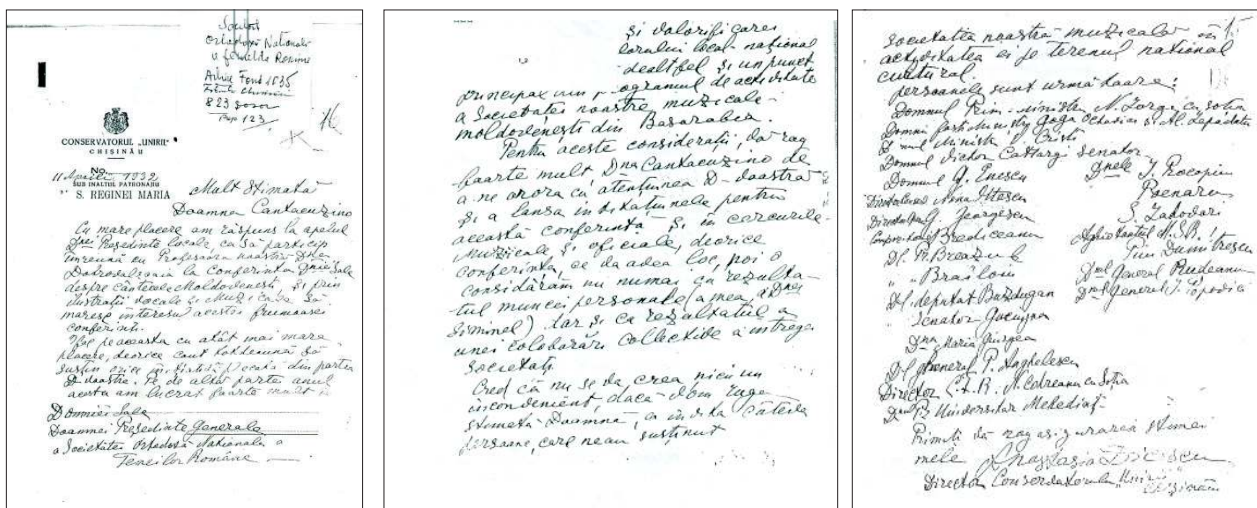

Foto 5. Textul scrisorii Anastasiei Dicescu din 11 aprilie 1932, adresate Alexandrinei Cantacuzino, Președinte General al Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Creștine din România.

le reproduce vor trebui răspândite cât mai larg. E un început bun, datorit unei inimoase românce” [7, p. 5].

Antologia conține nouă piese din folclorul vocal și instrumental basarabean, melodii de joc, de dor, de recruție, de codru, de pahar, de lume, de petrecere, inclusiv cu text poetic: *Hora, Cântec de jale, Norocel, Codru, Recruți, Cântec de lume, Vinișor*, precum și *Hora* instrumentală, toate fiind culese de Gh. Madan în diferite localități din codrii Lăpușnei și ai Orheiului, transcrise și armonizate pentru pian de A. Alhazova-Dobrovolschi (cântecul *Frunzuliță stuh de baltă* este armonizat de M. Bârcă). Observă unele particularități de interpretare, caracter, construcție muzicală, ritm ale cântecului basarabean.

Dintre membrii familiei, interesul pentru cercetare l-a moștenit și fiica Iuliei Siminel, Maria (căsătorită Fus-teri), născută ca și mama ei la Gălești, jud. Orhei, care, la fel, fiind pianistă de specialitate, activează ca cercetător științific la Institutul de Folclor din București, al cărui colaborator este între anii 1949–1956, mai apoi la Academia de Muzică din București ca șef al catedrei de pian auxiliar. Întreprinde numeroase expediții de teren în diferite zone ale României, în decursul cărora a cules înregistrând cca 600 de piese folclorice de stil vocal și instrumental în localitățile Covăsiș, jud. Mehedinți, Periprava, Slava Rusă, Slava Chercheză, Jurilovca, jud. Tulcea, Crucea, Dorna Căndreni, jud. Suceava, Clejani, jud. Giurgiu. Contribuie prin transcrierea corpusului

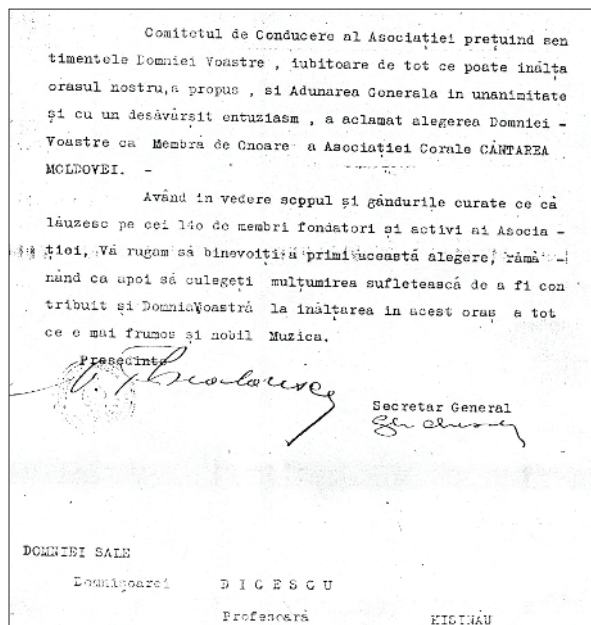

Foto 6. Un fragment din textul adresei din 20 aprilie 1936 către Anastasia Dicescu de a accepta calitatea de membru al Asociației Corale „Cântarea Moldovei” din Iași.

Foto 7. Foaia de titlu a culegerii *Cântecelor moldovenești din Basarabia*, semnată de Iulia Siminel (1933).

de melodii culese în Delta Dunării la editarea culegerii *Cântecele lipovenesti* a lui B. Marcu, la valorificarea tipografică a volumului *Cântece populare românești* (București, 1966, ediția a III-a postumă, îngrijită de T. Alexandru în colaborare cu M. Siminel-Fusteri [8, p. 167]; Bistrița, 2014, ediția a IV-a, alcătuită-îngrijită de T. Alexandru, M. Siminel-Fusteri și C. Cristescu).

După actul Marii Uniri, „Folclorul muzical, menționa istoricul basarabean Alexandru Boldur, atrage atenția unor forțe muzicale noi. Au apărut compoziții muzicale originale” [9, p. 44], grefate pe melosul popular. Este cultivat, îndeosebi, genul coral și vocal. Exceleză în această privință Mihail Bârcă și Vasile Popovici, într-o măsură mai mică Alexandru Pavlov și Victor Iușchevici, profesori ai Conservatoarelor chișinăuene „Unirii” și „Municipal”, creația cărora, în special cea corală, se bazează pe citarea și prelucrarea melodiilor folclorice. Faptul că folclorul constituie o sursă de valorificare în creații superioare o demonstrează mai multe compoziții originale, apărute în perioada interbelică și axate pe aceste producții cu mare priză la public: *Colind moldovenesc*, cântat la Paris, Praha, Roma, București și diferite alte localități din țară, hora *Bate vântul*, cvartete vocale: *La Nistru, la mârșioară* și *Chiriac s'a însurat*, (...) cântece pentru soprano-solo *Plângi, mireasă, Frunzuliță stuh de baltă, Cântec de leagăn* ș. a. [9, p. 44]. Multe din compozițiile lui Vasile Popovici sunt inspirate din muzica etnică – *Triptic de Crăciun*, cântecele basarabene *Recrutul, Hai, maică, la iarmaroc* ș. a. (mai degrabă prelucrări ale motivului folcloric decât creații originale), care mai era „și un pasionat culegător de cântece basarabene” cu peste 300 de melodii colectate, precum și „15 cântece populare din Basarabia, armonizate pentru voce și pian”, publicând la București piesele *Cântece de Crăciun și anul nou din județele Dâmbovița și Ialomița* (1934) și *Colinde, armonizate pe trei voci egale* (1935), aranjate pe izvorul folclorului [9, p. 44-45].

O adevărată mișcare cunoaște culegerea pe baze științifice a folclorului muzical basarabean, acțiune în care se implică activ echipele Institutului Social Român, Regionala Basarabiei. Puncte de referință în cercetarea creației orale au rămas campaniile monografice coordonate de Dimitrie Gusti la Cornova (1931), Lăpușna [10, p. 60-148; 11, p. 89-180], Iurcenii [10, p. 341-357, 149-340], în localitățile de pe Valea Nistrului de jos [12, p. 31-227]. Etnomuzicologul cu faimă europeană, Constantin Brăiloiu, întreprinde investigații ale folclorului muzical în zona Codrului în trei rânduri: 1928, 1932 și 1936, înregistrând cu fonograful cca 220 de melodii [13, p. 170-172], păstrate actualmente în Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române.

Pe fundalul creșterii interesului pentru muzica bazată pe oralitate, Anastasia Dicescu și membrii familiei sale se înscriu cu drepturi depline în rândul intelectualilor basarabeni care au sesizat și valorizat valențele muzicii etnice, caracterul național și expresia ei genuină. Conștientizând faptul că servesc acest filon al muzicii neaoșe, Diceștii au pus în circulație melodii românești, impregnate de rezonanțe folclorice, studiind, culegând și promovând în diferite forme fondul muzical autohton, dovadă a specificului etnic exprimat prin intermediul cântecului. Totodată, prin acțiunile de valorificare a culturii muzicale tradiționale, demarate în perioada interbelică, culegerea folclorului basarabean intră într-o nouă fază.

BIBLIOGRAFIE

1. Creația populară. Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria și Bucovina. Chișinău: Știința, 1991.
2. Cit. după Poslușnicu M. Gr. Istoria muzicii la români de la Renaștere până'n epoca de consolidare a culturii artistice. București: Cartea Românească, 1928.
3. Istoria teatrului românesc în Basarabia. Notă de conferință ținută cu ocazia deschiderii Teatrului Național la Chișinău. În: Înfrățirea, 17 octombrie 1921. Anul II. No. 350.
4. Cuvânt moldovenesc, 1-2, 1928.
5. Scrisoare către Ministrul Cultelor și Artelor al României, Registratura Generală, nr. 51320 din 13 octombrie 1924. În: Arhiva Națională a României, Dosar 923, Fascicola la Mapa No. 34, Vol. Conservatorul din Chișinău.
6. Breazul G. Patrium Carmen. Contribuții la studiul muzicii românești. Craiova: Scrisul Românesc, 1941.
7. Siminel Iulia. Cântecele moldovenesti din Basarabia. Chișinău: „M. O.” Imprimeriile statului. Imprimeria Chișinău, 1933.
8. Întâlnirea generațiilor 1949–1994. Volum îngrijit de G. Comanici și V. Vetișanu. București: Editura Academiei Române, 1994.
9. Boldur A. Muzica în Basarabia. Schiță istorică. București: Institutul de Arte Grafice „Marvan”, S.A.R., 1940.
10. Ștefănuță P. V. Folclor și tradiții populare, I. Alcătuire, studiu introductiv, bibliografie, comentarii și note de Grigore Botezatu și Andrei Hîncu. Chișinău: „Știința”, 1991.
11. Ștefănuță P. V. Folklor din județul Lăpușna. În: Anuarul Arhivei de Folklor, II, publicat de Ion Mușlea. București: Monitorul oficial și imprimeriile statului. Imprimarea națională, 1933.
12. Ștefănuță P. V. Cercetări folclorice în Valea Nistrului-de-Jos. În: Anuarul Arhivei de Folklor, II, publicat de Ion Mușlea. București: Monitorul oficial și imprimeriile statului. Imprimarea națională, 1937, p. 31-227.
13. Cf. Ghilaș V. Constantin Brăiloiu și cercetarea etnomuzicologică din Basarabia. În: Centenar Constantin Brăiloiu. Îngrijitori de ediție Vasile Tomescu și Michaela Roșu. București: Editura Muzicală, 1994, p. 170-172.